

STEPHEN KING

Sijanje

Prevod: Marko Košan

Za Joeja Hilla Kinga, ki še kar sije.

*Urednik te knjige, kot že prejšnjih dveh,
je bil gospod William G. Thompson, duhovit
in pronicljiv človek. Njegov prispevek k tej
knjigi je velik, za kar sem mu hvaležen.*

S. K.

*Nekateri od najboljših
letoviških hotelov na svetu
so v Koloradu, toda
hotel v tej knjigi
ne temelji na nobenem od njih.
Overlook in z njim povezani ljudje
obstajajo
zgolj v
pisateljevi
domišljiji.*

V tej sobi je stala ... tudi velikanska ura iz ebenovine. Nihalo je nihalo z žalostnim, neprijetnim, enakomernim zvokom. In ko je ... bil čas, da ura bīje, je zadonel iz njenih bronastih pljuč glas, ki je bil tako jasen in glasan in nizek in tako nenavadno doneč, in ki je imel tako nenavaden zven in tako moč, da so godbeniki v orkestru bili prisiljeni vsako uro ... za nekaj časa prenehati in poslušati ta čudni glas. Tedaj so plesalci morali sredi plesa obstati in razpoloženje vse te vesele družbe se je za nekaj časa skalilo. Ko so udarci te ure še doneli, je bilo videti, da so najbolj lahkomišljeni prebledeli, starejši in treznejši pa so šli z dlanjo čez čelo kakor v hudih, zmedenih sanjah ali kakor da premišlujejo. Ko pa so odmevi izzveneli, je nenadoma vso družbo preletel lahen smeh ... kakor da se smejejo svoji vznemirjenosti ... in šepetaje so prisegli drug drugemu, da prihodnji udarci te ure ne bodo vzbudili v njih podobnega občutka. Ko pa je minilo šestdeset minut ... je ura znova začela bīti in vse je zajela ista slaba volja in ista zamišljenost kakor poprej.

Kljub vsemu temu pa so veselo in čudovito veseljačili ...

E. A. Poe, *Maska rdeče smrti* (prev. Jože Udovič)

Ko razum spi, se rojevajo pošasti.

Goya

Ko posije sonce, zasije vse.

Ijudski rek

Prvi del
PREDHODNE ZADEVE

Prvo poglavje

Razgovor za službo

Jack Torrance je pomislil: *Ta pikolovski mali klinec.*

Ullman je meril v višino meter petinšestdeset in premikal se je s tisto prefinjeno urnostjo, ki je – kot kaže – značilna za vse male debelušne ljudi. Prečka v njegovih laseh je bila brezhibna, temna obleka odmerjena in pomirjajoča. Jaz sem človek, ki mu lahko zaupate svoje težave, je govorila strankam. Tistim, ki jih je jemal v službo, je govorila z bolj osornim glasom: Bolje zate, da boš zanesljiv. Na zavihku suknjiča je nosil rdeč nagelj, morda zato, da Stuarda Ullmana na cesti ne bi kdo zamenjal za pogrebnika.

Jack ga je poslušal in moral si je priznati, da v nobenem primeru ne bi maral nikogar, ki takole sedi na drugi strani mize – vsaj ne v takšnih okoliščinah.

Ullman mu je zastavil vprašanje, vendar ga ni slišal. To je bilo slabo; Ullman je bil tiste vrste človek, ki si je zapomnil takšne spodrsaljaje in jih vnesel v svoj miselni register za kasnejši premislek.

»Oprostite?«

»Vprašal sem, če je vaši ženi popolnoma jasno, s čim se boste morali spopasti tukaj. In potem je tu še vaš sin, seveda.« Zazrl se je v prošnjo, ki jo je imel pred sabo. »Daniel. Ni vaša žena nič prestrašena nad zamislijo?«

»Wendy je izjemna ženska.«

»In vaš sin, je tudi on izjemen?«

Jacku so se ustnice raztegnile v širok, prisiljen nasmešek. »Midva misliva, da je, bi rekel. Za petletnika je precej samostojen.«

Ullman mu ni vrnil nasmeha. Jackovo vlogo je vrnil v mapo. Mapo je pospravil v predal. Na površini mize ni ostalo ničesar, razen pisalne podlage, telefona, namizne svetilke ter košare za prispelo in odhajajočo pošto. Tudi ta je bila prazna.

Ullman je vstal od mize in odšel do kartotečne omare v kotu. »Stopite no sem, prosim, gospod Torrance. Ogledala si bova načrte hotelskih nadstropij.«

Izvil je pet velikih listov in jih položil na sijočo ploskev pisalne mize iz orehovine. Jack mu je stopil za hrbet, da ga je v nosnicah vzdražil vonj Ullmanove kolonjske. *Vsi moški uporabljajo English Leather ali pa ničesar*, mu je brez razloga prišlo na misel in krepko se je moral ugrizniti v jezik, da se ni na glas zasmejal. Z druge strani stene so prihajali komaj slišni zvoki iz kuhinje, kjer so pospravljali po kosilu.

»Zgornje nadstropje,« je živahno rekel Ullman. »Podstrešje. Zgoraj ni zdaj ničesar drugega kot stara šara. Po drugi svetovni vojni je Overlook zamenjal več lastnikov in zdi se, da je vsak naslednji upravnik umaknil tja vse, česar ni potreboval. Rad bi, da se gori nastavijo pasti in strup za podgane. Nekatere sobarice iz tretjega nadstropja pravijo, da slišijo škreb-ljanje tam zgoraj. Jaz tega sicer ne verjamem, niti pod razno, ampak ne smemo dopustiti niti najmanjše možnosti, da bi bila v hotelu Overlook ena sama podgana.«

Jack je sicer menil, da je v vsakem hotelu na svetu vsaj kakšna podgana ali dve, pa je raje držal jezik za zobmi.

»Seveda pod nobenim pogojem ne boste dovolili, da bi tja zašel vaš sin.«

»Ne,« je odvrnil Jack in se spet široko, prisiljeno nasmehnil. Precej ponižujoče, vse tole. Je ta pikolovski mali klinec res mislil, da bi pustil svojemu sinu afne guncati naokoli po

podstrešju, kjer je polno pasti za podgane in starega pohištva ter bogve česa še?

Ullman je umaknil načrt podstrešja in ga položil na dno kupa.

»Overlook ima sto deset sob za goste,« je pokroviteljsko razlagal dalje. »Od tega je trideset apartmajev, vsi so tukaj v drugem nadstropju. Deset v zahodnem krilu (vključno s predsedniškim apartmajem), deset na sredini, še deset v vzhodnem krilu. Vsi ponujajo veličasten razgled.«

Bi mi lahko prihranil vsaj ta vsiljivi prodajni ton?

Vseeno je molče poslušal dalje. Službo je potreboval.

Ullman je na dno kupa pospravil drugo nadstropje, lotila sta se prvega.

»Štirideset sob, trideset dvoposteljnih in deset enoposteljnih. V dvignjenem pritličju je nato še po dvajset vsakih. Poleg tega je v vsakem nadstropju velik kabinet za posteljnino ter dve shrambi, ki se nahajata na koncu vzhodnega trakta hotela v prvem nadstropju ter na koncu zahodnega trakta v pritličju. Kakšno vprašanje?«

Jack je odkimal. Ullman je hitro umaknil prvo nadstropje in dvignjeno pritličje.

»Takole. Nivo preddverja. Tukaj na sredini je recepcija. Za njo so pisarne. Predverje se razteza od recepcije petindvajset metrov na vsako stran. Tukajle v zahodnem krilu sta hotelska restavracija in salon Kolorado. Dvorana za bankete in plesna dvorana sta v vzhodnem traktu. Kakšno vprašanje?«

»Samo kar se tiče kleti,« je rekel Jack. »Za oskrbnika čez zimo je to najpomembnejši nivo od vseh. Tam se dogaja, bi lahko rekli.«

»Watson vam bo vse razkazal. Načrt kleti je na steni koltovnice.« Nadvse mrko ga je pogledal, najbrž zato, da bi mu pokazal, kako ga kot upravnika ne zanimajo posvetne zadeve, kakršne so centralno ogrevanje in vodovodne instalacije. »Ne

bi bilo slabo, če bi tudi tamkaj nastavili kakšno past. Samo trenutek ...«

V beležko, ki jo je potegnil iz notranjega žepa svojega suk-njiča (na vsakem listu je bila s krepko črno pisavo odtisnjena glava, v kateri je pisalo: *Pisarna upravnika Stuarta Ullmana*), je nekaj načečkal, odtrgal list in ga odvrigel v predal za odhajajočo pošto v košari na mizi, kjer je osamljeno obležal. Beležka je znova izginila v Ullmanovem prsnem žepu suknjiča, kot bi se s tem zaključil čarovniški trik. Zdaj jo vidiš, Jack, fant moj, zdaj je ne vidiš. Ta tip je res težkokategornik.

Znova sta se znašla na začetnih položajih, Ullman za pisalno mizo in Jack pred njo, izpraševalec in izpraševani, prosilec in oklevajoči pokrovitelj. Ullman je prepletel prste svojih negovanih dlani, položil jih je na pisalno podlago ... ta mali, plešasti moški v bankirski obleki z zadržano sivo kravato ... in se zazrl Jacku naravnost v oči. Cvet na enem reverju je uravnotežila majhna zaponka na drugem. Z majhnimi zlatimi črkami je na njej preprosto pisalo OSEBJE.

»Z vami bom popolnoma odkrit, gospod Torrance. Albert Shockley je vpliven mož in se zelo zavzema za Overlook, ki je to sezono prvič v svoji zgodovini izkazal dobiček. Gospod Shockley je tudi član upravnega odbora, vendar se ne ukvarja s hotelirstvom, kar bi nedvomno priznal tudi sam. Glede te zaposlitve čez zimo pa je bil povsem jasen. Želi, da bi vzeli vas. In tako bom tudi storil. Toda, če bi imel glede tega proste roke, vas prav gotovo ne bi vzел.«

Jack je čvrsto stiskal roke v naročju, boril se je sam s sabo in se znožil. *Pikolovski mali klinec, pikolovski mali klinec, pikolovski -*

»Vem, da vam grem na živce, gospod Torrance. In me prav malo briga. Vaši občutki do mene vsekakor ne igrajo nobene vloge v mojem prepričanju, da niste prava oseba za ta posel. Med sezono, ki traja od petnajstega maja do trinajstega septembra, zaposluje Overlook sto deset ljudi za poln delovni

čas; enega za vsako sobo v hotelu, bi lahko rekli. Verjamem, da me mnogi med njimi ne marajo, nekateri bi najbrž celo rekli, da sem tako rekoč podlež. In se niti ne bi preveč zmotili glede mojega značaja. Moram biti neke vrste podlež, da lahko vodim ta hotel na način, ki si ga zasluži.«

Pogledal je Jacka, če se bo odzval na te besede, ta pa se je spet samo prisiljeno nasmehnil; na široko, da je nesramno pokazal zobe.

Ullman je rekel: »Overlook so gradili med letoma 1907 in 1909. Najbližje mesto je Sidewinder, petinšestdeset kilometrov vzhodno od tod po cestah, ki so od oktobra ali novembra in nato do aprila zaprte. Zgradil ga je Robert Townley Watson, stari oče našega zdajšnjega glavnega vzdrževalca. Tukaj so letovali Vanderbiltovi, Rockefellerjevi in Astorjevi, prav tako Du Pontovi. V predsedniškem apartmaju so prespali štiri predsedniki. Wilson, Harding, Roosevelt in Nixon.«

»Na Hardinga in Nixona jaz ne bi bil preveč ponosen,« je zamrmral Jack.

Ullman je nagubal čelo, vendar je, kot da ga ne bi slišal, nadaljeval: »Hotel se je izkazal kot prevelik zalogaj za gospoda Watsona, zato ga je leta 1915 prodal. Potem so ga prodali naprej še leta 1922, 1929 in 1936. Do konca druge svetovne vojne je bil prazen, potem ga je kupil Horace Derwent, milijonarski izumitelj, pilot, filmski producent in podjetnik, ter ga v celoti obnovil.«

»To ime pa poznam,« je rekel Jack.

»Ja. Videti je bilo, da se vse, česar se dotakne, spremeni v zlato ... razen hotela Overlook. Vanj je vložil več kot milijon dolarjev, preden je prvi povojni gost sploh prestopil njegov prag, obnemoglo razvalino pa je spremenil v zabavišče. Derwent je bil tisti, ki mu je dodal igrišče za roque, ki ste ga občudovali, sem videl, ko ste prispeli.«

»Roque?«

»Britanski predhodnik kroketa, gospod Torrance. Kroketa je pravzaprav samo izrojena različica roqua. Derwent naj bi se igre baje naučil od svojega osebnega tajnika in se vanjo popolnoma zaljubil. Naše igrišče za roque je morda najboljše v celi Ameriki.«

»O tem ne dvomim,« je resno odvrnil Jack. Igrišče za roque, v živalske oblike obrezana živa meja pred hotelom, kaj še? Družabna igra s stričkom Wiggilyjem¹ v naravni velikosti zadaj za lopo za orodje? Gospod Stuart Ullman ga je že zelo utrujal, pa še ni bilo videti konca. Namenil se je povedati svoj govor, do zadnje besede.

»Ko je z njim izgubil tri milijone, je hotel prodal skupini kalifornijskih vlagateljev. Njihova izkušnja z Overlookom je bila enako slaba. Pač niso bili hotelirji.

Leta 1970 je hotel kupil gospod Shockley, skupaj s partnerji, in vodenje zaupal meni. Tudi mi smo nekaj let poslovali v rdečem, z veseljem pa povem, da zaupanje sedanjih lastnikov vame ni bilo nikoli omajano. Lansko leto smo bili na nuli, letos pa smo v Overlookove bilance prvič v njegovi skoraj sedemdesetletni zgodovini zapisali dobiček.«

Jack je sicer verjel, da je ponos tega bahavega možiclja upravičen, kljub temu pa ga je premagal nov val odpora, ki ga je do njega čutil od vsega začetka.

Rekel mu je: »Nikakršne povezave ne vidim med Overlookovo zares barvito zgodovino in vašim občutkom, da nisem pravi za to službo, gospod Ullman.«

»Eden od razlogov, da je Overlook posloval tako slabo, se skriva v amortizaciji, ki jo prinese vsaka zima. Ta zmanjšuje dobiček v veliko večji meri, kot bi si mislili, gospod Torrance. Zime so neverjetno ostre. Da bi se lahko kolikor toliko uspešno spopadali s tem problemom, sem se odločil nastaviti

1 | Uncle Wiggily, dolgouhi zajček, glavni lik iz serije knjig za otroke pisatelja Howarda R. Garisa. Po knjigah je nastala tudi popularna otroška namizna družabna igra. (Vse opombe so prevajalčeve).

oskrbnika za čez celo zimo, ki bo pazil, da bo peč v enakomernih presledkih ogrevala posamezne dele hotela. Sproti bo odpravljal težave, skrbel za manjša popravila ter bo stalno na preži, in tako preprečil vsako najmanjšo možnost vpliva nepredvidljivih okoliščin. Prvo zimo sem namesto samskega moškega zaposlil takšnega z družino. Prišlo je do tragedije. Strašne tragedije.«

Ullman je hladno premeril Jacka.

»Naredil sem napako. To rade volje priznam. Možakar je bil pijanec.«

Jack je začutil, kako mu je na ustnicah zaigral rahel, predrzen nasmešek, popolnoma drugačen od tistega prisiljenega. »To vas muči, torej? Presenečen sem, da vam Al ni povedal. Jaz sem nehal piti.«

»Ja, gospod Shockley mi je povedal, da ne pijete več. Povedal mi je tudi, kakšna je bila vaša zadnja zaposlitev ... bi lahko rekla: vaša zadnja odgovorna zaposlitev? Na zasebni šoli v Vermontu ste učili angleščino. In ste izgubili živce, najbrž ni potrebe, da bi zašla v podrobnosti. Vendar menim, da ima Gradyjev primer svojo težo, zato sem te vaše zadeve ... pač, od prej, vpletel v najin pogovor. Pozimi 1970-71, ko smo ravno obnovili hotel pred prvo sezono, sem najel tega ... tega nesrečnega Delberta Gradyja. Vselil se je v iste prostore, ki si jih boste zdaj z ženo in sinom delili vi. On je imel ženo in dve hčerki. Imel sem pomisleke, ker je zima tukaj res ostra in sem vedel, da bodo Gradyjevi pet ali šest mesecev odrezani od zunanjega sveta.«

»Ampak to ni čisto res, kajne? Saj so telefoni in najbrž je tukaj tudi radijska postaja. In iz Narodnega parka Skalno gorovje lahko semkaj po potrebi zmeraj prileti helikopter, gotovo imajo kakšnega.«

»Teга ne vem,« je rekel Ullman. »V hotelu je res dvokanalna radijska postaja, ki vam jo bo pokazal gospod Watson, skupaj s seznamom pravih frekvenc za primer, če bi potrebovali

pomoč. Telefonske linije od tod do Sidewinderja so še vedno po zraku in kabli se skoraj vsako zimo tu in tam potrgajo, nato pa se jih ne da popraviti vsaj tri tedne, včasih tudi mesec in pol. V lopi z opremo so še motorne sani.«

»Potem pa ta kraj res ni povsem odrezan od sveta.«

Gospod Ullman se je žalostno ozrl vanj. »Recimo, da bi se vaš sin ali žena spotaknila na stopnicah in si razbila glavo, gospod Torrance. Bi se vam takrat zdelo, da je kraj odrezan od sveta?«

Jack je razumel, kaj je hotel reči. Z motornimi sanmi lahko pri polni hitrosti prideš dol v Sidewinder v uri in pol ... morda. Helikopter iz reševalne službe Narodnega parka lahko pride sem gor v treh urah ... v optimalnih razmerah. V snežnem viharju se niti ne bi mogel dvigniti, pa tudi sani ne bi zmogle polne hitrosti, če bi si s poškodovancem sploh upal ven na temperature, ki so trideset, ob učinku vetra nemara celo štirideset pod ničlo.

»Ko je šlo za Gradyja,« je razlagal Ullman, »sem najbrž razmišljal podobno, kot je moral gospod Shockley, ko se je pogovarjal z vami. Osamljenost je lahko zelo nevarna. Za moškega je boljše, če ima ob sebi družino. Če pride do težav, sem si mislil, je velika verjetnost, da ne bo kaj tako nujnega, kot bi bila razbita lobanja, nesreča z elektriko ali kakšni krči. Medtem ko bi bilo za resen primer gripe, pljučnice, zlomljeno roko ali celo vnetje slepiča bržkone dovolj časa.

Tisto pa, kar se je zgodilo, je bila posledica prevelikih količin cenenega viskija, ki si ga je Grady, brez moje vednosti, omislil čedno zalogo, ter nenavadnega stanja, ki so mu včasih rekli vročica tesnega prostora. Ste že slišali za to?« Ullman se mu je pokroviteljsko nasmehnil; pripravljen mu je bil razložiti takoj, ko bi Jack priznal svojo nevednost, vendar ga je presenetilo, ko je nemudoma izstrelil odgovor.

»Tako v žargonu imenujejo klavstrofobično reakcijo, do katere lahko pride, če je manjša skupina prisiljena dlje časa

živeti skupaj na omejenem prostoru. Občutek klavstrofobije se navzven izraža v sovražnem odnosu do teh, ki so ob tebi. V skrajnih primerih lahko pripelje do prividov in nasilnega vedenja – tudi morili so že zaradi takšnih malenkosti, kot je prismojeno kosilo, ali glede tega, kdo je na vrsti, da pomije posodo.«

Ullman je bil videti precej zbežan, kar je Jacku nedvomno prijalo. Odločil se je že, da ga bo še malo pritisnil, vendar se je pri sebi zaobljubil, predvsem zaradi Wendy, da bo ostal miren.

»Domnevam, da je bila vaša napaka prav v tem. Jim je kaj naredil?«

»Ubil jih je, gospod Torrance, in nato storil samomor. Punčki je umoril s sekiro, ženo s puško, prav tako sebe. Imel je zlomljeno nogo. Brez dvoma je bil tako pijan, da je padel po stopnicah.«

Ullman je razširil roke in samozadovoljno pogledal Jacka.

»Je imel vsaj srednješolsko izobrazbo?«

»Resnici na ljubo je ni imel,« je nekoliko naduto odvrnil Ullman. »Mislil sem si, hm, da bo, recimo, posameznik z manj domišljije tudi manj dovzeten za topo enoličnost, osamljenost –«

»No, to je bila vaša napaka,« je rekel Jack. »Zabit človek je bolj dovzeten za vročico tesnega prostora, prav tako je bolj nagnjen k temu, da bi koga ustrelil pri kartah, ali k impulzivni kraji. Prej mu postane dolgčas. Ko pade sneg, nima drugega kot televizijo ali igro pasjanse, pri kateri goljufa, če ne more odpreti vseh asov. Ne zna početi drugega kot sitnariti ženi in gnjaviti otroke ter popivati. Težko zaspri, ker je okoli njega vse preveč tiho. Zato pije, da bi lahko zaspal, ter se prebudi z mačkom. Postane razdražljiv. In potem morda utihne še telefon, pokvari se televizijska antena in mu res ne preostane drugega kot goljufanje pri pasjansi, medtem ko je vse bolj razdražen. Na koncu pa ... bum, bum, bum.«

»Kako pa je z izobražencem, kakršen ste vi?«

»Midva z ženo oba rada bereva. Jaz moram dokončati svojo gledališko igro, najbrž vam je Al Shockley povedal. Danny ima svoje sestavljanke, pobarvanke in svoj mali tranzistorček. V načrtu imam, da ga bom naučil brati, prav tako hoje po snegu s krpljami. Tega bi se rada naučila tudi Wendy. O ja, mislim, da se bomo lahko zaposlili in si ne bomo takoj v laseh, če bo crknil televizor.« Premolknil je. »In Al je govoril resnico, ko vam je povedal, da ne pijem več. Nekoč sem, bilo je že precej resno. Vendar v zadnjih štirinajstih mesecih nisem popil niti kozarca piva. Nimam namere, da bi nosil semkaj alkohol, ko bo padel sneg, pa ga najbrž tudi ne bo mogoče kje stakniti.«

»Kar se tega tiče, imate prav,« je odvrnil Ullman. »Vendar je možnost težav potrjena, če boste tu zgoraj vsi trije. To sem gospodu Shockleyju tudi povedal in je rekel, da prevzema odgovornost nase. Jaz sem vam svoje povedal in kot kaže, ste tudi vi pripravljeni prevzeti –«

»Sem.«

»Prav. Sprejmem, ker nimam druge izbire. Še vedno pa bi imel raje samskega študenta, ki pavzira. No, morda boste pa v redu. Zdaj vas bom predal gospodu Watsonu, ki vas bo povedel skozi klet in naokoli. Razen če nimate še kakšnega vprašanja?«

»Ne. Prav nobenega.«

Ullman je vstal. »Brez zamere, upam, gospod Torrance. Nič osebnega nisem mislil s stvarmi, ki sem jih povedal. Jaz samo stremim za tistim, kar je najboljše za Overlook. To je imeniten hotel. In rad bi, da tak ostane.«

»Ne. Nobene zamere.« Jack mu je znova namenil tisti ponarejeni nasmešek, vesel je bil, da mu Ullman ni ponudil roke. Seveda so bile zamere. Vseh sort.

Drugo poglavje

Boulder

Ozrla se je skozi kuhinjsko okno in ga zagledala, kako sedi zunaj na pločniku; ni se igral s svojimi kamiončki ali prikolico, niti z aviončkom iz balze, ki mu je bil tako všeč ves pretekli teden, ko ga je Jack prinesel domov. Samo sedel je tam, s kolmci na stegnih in brado v dlaneh, petletnik, ki je čakal očeta ter oprezal, kdaj se bo prikazal njihov zmahani volkswagen.

Wendy je naenkrat postalo slabo, tako slabo, da je skoraj zajokala.

Krpo za brisanje posode je obesila čez letvico nad umivalnikom in odšla dol, obenem si je zapenjala zgornja gumba domače halje. Jack in njegov ponos! *Hej, kje pa, Al, ne potrebujem predujma. Za zdaj sem kar v redu.* Stene hodnika so bile opraskane in popacane s kredami, voščenimi barvicami in spreji. S strmih stopnic so se luščile iveri. Cela zgradba je kislo zaudarjala po starem. Je to primerno stanovanje za Dannyja, po tisti čedni opečnati hiški v Stovingtonu? Tista dva, ki sta živela nad njimi v tretjem nadstropju, nista bila poročena, vendar je to ni motilo, jasno, njuni nenehni srditi prepiri pa vsekakor. Plašili so jo. Tipu nadstropje više je bilo ime Tom in ko sta se zvečer, ko so zaprli bare, vrnila domov, se je vnel pravi boj – tisto čez teden je bilo v primerjavi s tem zgolj ogrevanje. »Boji petkovega večera,« jih je imenoval Jack, ampak ni bilo smešno. Žensko – ime ji je bilo Elaine – so nazadnje vselej zalile solze, da je zgolj v nedogled ponavljala: »Nikar, Tom. Prosim, ne. Prosim, ne.« On pa je vpil nanjo. Nekoč sta celo zbudila Dannyja, čeprav je spal ko top. Naslednjega jutra

je Jack ujel Toma, ko je ravno odhajal, in se precej časa pogovarjal z njim na pločniku. Tom je začel groziti, Jack pa mu je rekel še nekaj, tako tiho, da ga Wendy ni slišala; Tom je zatem samo mrko odkimal in odšel. To je bilo pred enim tednom in za nekaj dni so se stvari umirile, čez vikend pa je bilo spet vse normalno – oprostite, nenormalno. To je bilo slabo za fanta.

Spet jo je preplavila žalost, toda zdaj je že stala ob cesti in je občutke potlačila. Poravnala si je krilo, sedla je poleg, na rob pločnika, in spregovorila: »Kaj dogaja, dohtar?«

Nasmehnil se ji je, le tako mimogrede. »Zdravo, mami.«

Letalo je počivalo med njegovimi nogami, ki so tičale v športnih copatih, opazila je, da je bilo eno od kril malce razbito.

»Hočeš, da pogledam, kaj lahko storim glede tega, ljubček?«

Danny se je znova zazrl navzgor po ulici. »Ne. Bo očka popravil.«

»Očka morda ne bo do večerje, dohtar. Dolga pot je tja do tistih planin.«

»Misliš, da bi hrošč lahko crknil?«

»Ne, mislim, da ne.« Pravkar jo je spomnil na novo skrb. *Hvala, Danny, ravno to sem potrebovala.*

»Očka pravi, da bi lahko,« je rekel samoumevno, skoraj zdolgočaseno. »Rekel mi je, da je pumpa za gorivo za en drek.«

»Ne govori tako, Danny.«

»Pumpa za gorivo?« je vprašal, iskreno presenečen.

Zavzdihnila je. »Ne ... ,za en drek'. Ne govori tega.«

»Zakaj?«

»Zato, ker je vulgarno.«

»Kaj pomeni vulgarno, mami?«

»To je tako, kot bi si vrtal po nosu za mizo ali lulal, ko so vrata kopalnice odprta. Enako je, če rečeš ,za en drek'. Drek je vulgarna beseda. Fini ljudje ne govorijo tako.«

»Očka govori tako. Ko je pogledal hroščev motor, je rekel: ‚Kristus, tale pumpa za gorivo je čisto za en drek.‘ Mar očka ni fin?«

Kako ti uspe, da vedno znova zabredeš, Winnifred? A mogoče vadiš?

»On je fin, ampak je tudi odrasel. In zato zelo pazi, da ne izgovarja takšnih besed pred ljudmi, ki tega ne bi razumeli.«

»Hočeš reči pred stricem Alom?«

»Ja, tako je.«

»Bom tudi jaz lahko to rekel, ko bom odrasel?«

»Najbrž boš lahko, če mi bo prav ali ne.«

»Koliko bom pa moral biti star?«

»Kaj praviš na ... dvajset, dohtarček?«

»Bom moral pa še dolgo čakati.«

»Najbrž res; se boš potrudil?«

»Naj ti bo.«

Spet se je zagledal navzgor po ulici. Malo se je privzdignil, kot bi hotel vstati, toda hrošč, ki je pripeljal nasproti, je bil precej bolj nov in veliko sijajnejše rdeče barve. Znova je mlahavo obsedel. Pomislila je, kako težka je bila za Dannyja ta selitev v Kolorado. O tem ni nikoli rekel niti besede, vendar jo je jezilo, ker je moral toliko časa preživljati čisto sam zase. V Vermontu so imeli trije od Jackovih službenih kolegov otroke Dannyjeve starosti – in bil je še vrtec – tukaj v tej soseski pa ni bilo nobenega, s katerim bi se lahko igral. V večini stanovanj so bili študentje z Univerze Kolorado, le malo poročenih parov tukaj na Ulici Arapahoe pa je sploh imelo otroke. Vsega skupaj je morda opazila petnajst osnovnošolcev in gimnazijcev ter tri dojenčke, to pa je bilo vse.

»Mami, zakaj je oči izgubil službo?«

Te besede so jo prebudile iz sanjarjenja, zato je začela nerodno iskati odgovor. Z Jackom sta se pogovarjala, da bi Danny lahko vprašal kaj takega, preudarjala sta tako izmikajoče odgovore kot neposredno resnico brez olepšav. Toda

Danny ni nikoli vprašal. Vse do zdaj, ko se je počutila res zanič in je bila najmanj pripravljena odgovoriti. On pa jo je gledal, morda je na njenem obrazu celo prebral zadrego in si je že začel ustvarjati lastne zaključke. Pomislila je, da so razlogi za ravnanje odraslih videti otrokom tako veliki in nevarni kakor živali, ki se plazijo skozi sence temačnih gozdov. Poigrali so se z njimi kot z lutkami, čeprav so imeli le nejasno predstavo, zakaj. Ta misel jo je znova pripeljala nevarno na rob solz; ko se je borila z njimi, se je nagnila naprej, pograbila je poškodovano letalo in ga začela obračati v rokah.

»Tvoj oči je vodil debatno ekipo, Danny. Se spomniš?«

»Jasno,« je odvrnil. »Ko so se samo za hec prepirali, kajne?«

»Točno.« V rokah je brez prestanka obračala letalo, ogledovala si je znamko igrače (SPEEDOGLIDE) in modre zvezde na krilih, medtem ko se je zalotila, da sinu govori čisto resnico.

»Med njimi je bil fant, ki mu je bilo ime George Hatfield, oči pa ga je moral izločiti iz ekipe. To pomeni, da ni bil tako dober kot ostali. George je potem rekel, da ga je tvoj oči nagnal zato, ker ga ne mara, in ne zato, ker ni dovolj dober. In potem je George naredil še grdo stvar. Mislim, da veš, kaj se je zgodilo, mar ne?«

»Je on preluknjaj gume na hrošču?«

»Ja, on. Bilo je po pouku in tvoj oči ga je pri tem zalotil.« Na tej točki je začela oklevati, če bi nadaljevala, toda zdaj se ni bilo več mogoče umakniti; izbirala je lahko samo še med resnico in lažjo.

»Tvoj oči ... včasih stori kakšno stvar, za katero mu je kasneje žal. Včasih ne premisli, kot bi moral. To se ne zgodi zelo pogosto, včasih pa vendarle.«

»Je udaril Georgea Hatfielda, kot je mene takrat, ko sem mu raztresel vse papirje?«

Včasih –

(Danny z roko v mavcu)

– stori kakšno stvar, za katero mu je kasneje žal.

Wendy je za hip čvrsto zaprla oči, da je lahko zadržala solze.

»Nekaj takega, ljubček. Tvoj oči je udaril Georgea, da bi nehal rezati gume, in George se je udaril v glavo. Potem pa je vodstvo šole odločilo, da George ne more več hoditi na to šolo, tvoj oči pa tam ne more več učiti.« Ustavila se je, ker ji je zmanjkalo besed, in vsa zaprepadena čakala na poplavo vprašanj.

»Aha,« je rekel Danny in se spet zazrl navzgor po ulici. Kot kaže je bil primer zaključen. Ko bi le bil tako preprosto zaključen tudi zanjo ...

Vstala je. »Jaz grem gor v hišo na skodelico čaja, dohtar. Bi rad, da ti pripravim kekse in kozarec mleka?«

»Mislim, da bom počakal očka.«

»Ne vem, če bo prišel pred peto.«

»Mogoče bo pa zgoden.«

»Mogoče,« se je strinjala. »Mogoče bo pa res.«

Bila je že na pol poti proti vhodnim vratom, ko jo je poklical: »Mami?«

»Kaj je, Danny?«

»Bi ti rada šla živeti v tisti hotel čez zimo?«

No, katerega od pet tisoč odgovorov pa bi lahko uporabila tokrat? Tistega, ki ga je imela v glavi včeraj, ali onega od sinoči, nemara tega od danes zjutraj? Vsak je bil drugače obarvan v celotnem spektru od veselo rožnate do turobno črne.

Rekla mu je: »Če tako želi tvoj oče, potem tako želim tudi jaz.« Malo je zastala. »Kaj pa ti?«

»Najbrž tudi,« je rekel čez čas. »Tukaj itak nimam nobe-nega, da bi se z njim igral.«

»Pogrešaj svoje prijatelje, kajne?«

»Včasih pogrešam Scotta in Andyja. To je pa tudi vse.«

Vrnila se k njemu, zmršila mu je svetle lase, ki so ravno začeli izgubljati otroško mehko. Bil je tako resnoben deček in

včasih je pomislila, kako bo sploh preživel ob starših, kakršna sta onadva z Jackom. Visoka pričakovanja, s katerimi sta začela skupno pot, so se končala v tem neprijetnem stanovanju, v mestu, ki ga nista poznala. Pred sabo je imela zopet Dannyjevo podobo z mavcem. Nekdo zgoraj v božanski razdelilnici otrok je naredil napako, ki je ne bo, se je bala, mogoče popraviti, zanjo pa bo plačal samo tisti, ki ni ničesar dolžan.

»Pazi na cesto, dohtar,« je rekla in ga tesno objela.

»Seveda, mami.«

Odšla je gor in v kuhinjo. Pristavila je čajnik, na krožnik je položila par keksov Oreo za Dannyja, če bi si premislil in prišel gor, medtem ko bo sama počivala. Ko je z velikim lončkom pred sabo sedela za mizo, ga je opazovala skozi okno, kako v kavbojkah in preveliki temnozeleni mikici stovingtonske zasebne šole še vedno sedi na robu pločnika, avionček je zdaj ležal ob njem. Solze, ki so grozile že ves dan, so se ji zdaj ulile, kot bi se utrgal oblak. Sklonila se je nad dišečo spiralasto paro iz čajne skodelice in zajokala. Zaradi bridkosti in neuspehov v preteklosti ter v strahu za prihodnost.

Tretje poglavje

Watson

Izgubili ste živce, je rekel Ullman.

»Dobro, tukaj je vaša peč,« je rekel Watson, ko je prižgal luč v temačnem, po plesni zaudarjajočem prostoru. Bil je krepak moški s kodrastimi lasmi, belo srajco in temnozelenimi platnenimi hlačami. Odprl je majhno kvadratasto rešetko v trebuhu peči in z Jackom sta skupaj pokukala vanjo. »Tole tukaj je regulator s kontrolno lučko.« Enakomeren belomoder curek je sikal navzgor in umirjal razdiralno silo, toda ključna beseda pri tem, je pomislil Jack, je bila *razdiralno*, in ne *umirjeno*: če bi vtaknil tja noter roko, bi bila v treh kratkih sekundah pečena na žaru.

Izgubil živce.

(Danny, si v redu?)

Peč je napolnjevala cel prostor, bila je največja in najbolj stara, kar jih je Jack kdaj videl.

»Regulator ima varovalni mehanizem,« mu je razlagal Watson. »Majhen senzor v njem meri temperaturo. Če pade pod določeno točko, se sproži zvonec v vašem stanovanju. Kotel je na drugi strani stene. Greva okoli.« Zaloputnil je rešetko, Jacka je nato vodil okoli velike železne peči do naslednjih vrat. Železo je oddajalo nekakšno omamno toploto, ki je Jacka bogve zakaj spominjala na veliko dremajočo mačko. Watson je rožljajal s ključi in si požvižgaval.

Izgubili ste –

(Ko se je vrnil v delovno sobo in videl Dannyja, kako stoji tam, na sebi ni imel drugega kot le telovadne hlačke in širok

načajiv nasmeh, je Jackov um omračil velik rdeč oblak besa. Njemu samemu se je zdelo počasi, v resnici pa se je zgodilo prej kot v minuti. Zdelo se je počasi, kot se kdaj zdi počasno dogajanje v sanjah. Hudih sanjah. Videti je bilo, kot da bi bili, medtem ko ga ni bilo, premetani vsi predali celotne delovne sobe. Omare, komode, regali. Vsi predali pisalne mize so bili do konca izvlečeni. Njegov rokopis, gledališka igra v treh dejanjih – počasi jo je razvijal iz kratke zgodbe, ki jo je napisal že kot študent pred sedmimi leti – je bila raztresena vsenaokoli po tleh. Ravno je pil pivo in delal popravke v drugem dejanju, ko ga je Wendy poklicala na telefon, Danny pa je pivo polil po vseh listih tipkopisa. Najbrž zato, da bi videl, kako se peni. *Da vidi, kako se peni, da vidi, kako se peni*, so se mu besede kot zoprni ponavljajoči akord na razglašenem klavirju vedno znova prižigale v mislih, kar je do konca podžgalo njegov bes. Na videz mirno je stopil proti triletnemu sinu, ki je dvignil vanj svoj pogled in se navihano nasmihal, zadovoljen, ker mu je v očkovi delovni sobi pravkar uspelo temeljito opraviti, kar se je namenil. Danny je hotel še nekaj reči, ko ga je zgrabil za roko in jo zvil, da je izpustil brisalec za pisalni stroj in tehnični svinčnik, ki ju je stiskal med prsti. Danny je malce zajavkal – ne, ne, povej po pravici – zakričal je. Skozi meglo jeze se je bilo nadvse težko spomniti tistega zoprnega razglašenega akorda Spika Jonesa.² Od nekod se je slišal Wendyjin glas, ki je spraševal, kaj se je zgodilo. Njen glas je nato oslabil, prekrila ga je notranja meglica. Tole zdaj je bilo med njima. Dannyja je zavrtel okoli, da bi ga po riti, njegovi veliki odrasli prsti so se zadirali v suhceno dečkovo podlaket in se sklenili v trden prijem, tlesk prelomljene kosti pa nato ni bil glasen, ne, ni bil glasen, temveč *zelo* glasen, *SILEN* je bil, ne glasen. Zvok je bil dovolj močan, da je prodril skozi rdečo meglico kot puščica – namesto sončne svetlobe je skozi temne oblake sra-

2 | Spike Jones (1911–1965) je bil ameriški glasbenik in vodja orkestra, s katerim je izvajal burkaške priredbe znanih pesmi.

mu in obžalovanja spustil grozo, boleči trzljaj duha. Popolno uglasševanje s preteklostjo na eni strani in vso prihodnostjo na drugi, zvok, kot bi prelomil minico svinčnika ali prek kolena suho vejo. Na drugi strani trenutek popolne tišine, morda v pričakovanju prihodnosti, vsega preostalega življenja. Ko je videl, kako je Danny prebledel, dokler ni bil njegov obraz kot stena, ko je videl njegove oči, tiste vselej velike oči, ki so zdaj postale še večje in steklene, je bil Jack prepričan, da se bo fant mrtev zvrnil v lužo piva in papirjev. S komaj slišnim in pijanim glasom, ko je omladno skušal vzeti vse nazaj, najti način, da bi vrnil čas v trenutek pred tistim ne preglasnim zvokom, ko se je prelomila kost – in bi lahko rekel, da je v hiši vse po starem – je spregovoril: *Danny, si v redu?* Danny je odgovoril s krikom, potem je slišal, kako je v šoku glasno zasopla Wendy, ko je prišla do njiju in videla Dannyjevo podlaket, ki je pod čudnim kotom visela s komolca – v svetu normalnih družin nobena roka nikoli ne visi pod takšnim kotom. Nato je prišel še njen krik, ko ga je potegnila k sebi in začela nesmiselno blebetati: *O bog, Danny, o ljubi bog, o dobri bog, tvoja uboga roka;* in Jack je samo stal tam, zmeden in kot omamljen, ko je skušal doumeti, kako se je kaj takega sploh lahko zgodilo. Stal je tam, njegove oči so se srečale z njenimi in videl je, da ga Wendy sovraži. Ni si znal zamisliti, kaj bi lahko takšno sovraštvo pomenilo v praksi; šele kasneje se je zavedel, da bi ga tistega večera prav lahko zapustila, odšla v motel in zjutraj najela odvetnika za ločitev; lahko bi poklicala policijo. Videl je samo, da ga sovraži in že samo to dejstvo ga je zadelo v živo. Počutil se je grozno. Tako se mora počutiti človek, ko prihaja nadenj smrt. Zatem je stekla do telefona in poklicala v bolnišnico. Sin ji je vreščal v objemu, Jack pa ni šel za njo, obstal je sredi razvalin svoje delovne sobe, vdihaval je vonj razlitega piva in razmišljal –)

Izgubili ste živce.

Z roko si je krepko otrl ustnice in sledil Watsonu v kotlovnico. Notri je bilo vlažno, bilo pa je še nekaj drugega, zaradi česar so se mu na čelu nabrале mastne znojne kapljice in mu je postalo slabo v trebuhu in nogah. Spomin, ki mu je pravkar navrel v misli, je bil tako živ, da se mu je zdelo, kot bi se zgodil pred dvema urama, in ne že pred dvema letoma ... Še vedno je bil z njim, kot bi se sploh ne odmaknil. Znova je doživel enak sram in gnus, vrnil se mu je občutek, da je ničvreden, ta mu je zmeraj vzbudil željo po pijači, želja po pijači pa je zmeraj prinašala s sabo še hujši obup – bo kdaj prišla ura, ne teden, niti ne dan, razumete, ko ga ne bo več na tak enak način presenetila želja po pijači?

»Kotel,« je oznanil Watson. Iz zadnjega žepa je potegnil rdeč in moder robec, glasno se je useknil vanj ter ga pospravil, potem ko je za hip pogledal vanj, če bi se tam našlo kaj zanimivega.

Kotel je stal na štirih betonskih kladah. Dolg, valjast kovinski zbiralnik je bil obdan z bakrom in na več mestih zakrpan. Stisnjen je bil pod zmešnjavo cevi in vodov, ki so se cikcakasto dvigali pod visok, s pajčevino prekrit strop. Od peči v sosednjem prostoru sta desno od Jacka skozi zid prihajali dve veliki cevi centralnega ogrevanja.

»Tukaj je merilec tlaka.« Watson je s prstom lahko potrkal po njem. »Meritve so v kilopondih na kvadratni centimeter, v barih. Saj najbrž veste. Zdaj sem jo spravil na petdeset, sobe se ponoči malce ohladijo. Nekateri gostje se pritožujejo, klinc jih gleda. Saj itak niso pri pravi, če prihajajo septembra sem gor. Poleg tega pa, tale punca je že stara. Bolj je zakrpana kot kombinezon od karitasa.« Spet se je prikazal robček, glasno se je useknil vanj, nato pa je znova izginil.

»Prehladil sem se, jebenti,« je bil zgovoren Watson. »Vsakega septembra je enako. Zafrkavam se tu spodaj s to staro kurbo, potem sem zunaj in kosim travo ali grabim igrišče za roque. Zazebe te in se prehladiš, kot je govorila moja mama.

Bog jo blagoslovi, umrla je pred šestimi leti. Rak jo je pobral. Ko te ta enkrat zgrabi, lahko kar napišeš oporoko.

Tlak vzdržuj te na petindvajset, morda trideset, nič več. Gospod Ullman pravi, da je treba en dan ogrevati zahodno krilo, naslednji dan srednje in dan zatem še vzhodno. A ni malo zmešan? Ne maram tega malega klinca. Laja in laja cel božji dan, tak je kot tisti mali psi, ki te ugriznejo za gleženj in pobegnejo ter se nazadnje poščijejo na preprogo. Če bi imel smodnik namesto možganov, se ne bi smel usekniti. Česa vsega človek ne doživi.

Poglejte sem. Te cevi odpirate in zapirate s potegom za tele obročke. Vse sem vam označil. Modre gredo v sobe v vzhodnem krilu, rdeče so za sredino. Rumene vodijo v zahodno krilo. Ko boste ogrevali zahodno krilo, si morate zapomniti, da je tisti del najbolj izpostavljen. Kadar močno piha, so tiste sobe tam mrzle kot frigidna ženska z ledeno kocko v tamali. V takšnih primerih lahko zahodno krilo poženete tudi do štirideset. Vsaj jaz bi tako naredil.«

»Tisti termostati zgoraj –« je začel Jack.

Watson je tako odločno odkimal, da so mu kodrasti lasje vrh glave opletali na vse strani. »Niso priklopljeni. Tam so samo zaradi lepšega. Nekateri ljudje iz Kalifornije si domišljajo, da nekaj ni v redu, dokler v jebeni sobi nimajo tako toplo, da bi lahko rastle palme. Vso toploto uravnate tu spodaj. Zato morate preverjati tlak. Vidite, kako se dviga?«

Krenil je po glavni številčnici, kjer se je, medtem ko je imel Watson svoj samogovor, kazalec s petdesetih barov dvignil na enainpetdeset. Jacka je na hitro spreletelo po hrbtu, da je pomislil: *Kura se je pravkar sprehodila čez moj grob.* Watson je nato zavrtel kolesce za uravnavanje tlaka, ki je nemudoma začel padati. Glasno je zasikalo in kazalec se je spustil na petinštirideset. Watson je obrnil ventil in ga zaprl, sikanje pa je počasi zamrlo.

»Tlak ves čas počasi leze navzgor,« je razložil Watson. »Povejte to tistemu debelušnemu malemu klincu Ullmanu in bo potegnil na plano svoje knjigovodske knjige ter vam tri ure skupaj dokazoval, da si nove peči ne moremo privoščiti prej kot leta 1982. Povem vam, tale cela stavba bo nekega dne zletela v zrak in upam, da bo debeli klinec takrat tukaj in bo lahko zajahal raketo. Bog, kako si želim, da bi znal biti tako ponižen, kot je bila moja mati. V vsakem človeku je našla kaj dobrega. Jaz pa znam biti zoprn kot kača s herpesom. Jebi ga, človek se ne more kar tako spremeniti.

Vi si samo zapomnite, da morate prihajati sem dol dva-krat dnevno in še zvečer, preden se odpravite v posteljo. Nujno morate preverjati tlak. Če boste pozabili, bo samo rastel in rastel, dokler se ne boste skupaj s familijo prebudili na jebeni luni. Vsakokrat ga malce popustite in ne boste imeli težav.«

»Koliko pa bi zdržal kotel?«

»Oh, teoretično najbrž do sto petindvajset, ampak zdaj bi ga, kakršen je, razneslo že mnogo prej. Ne bi me mogli prepričati, da pridem sem dol in stojim zraven, če bi bil kazalec na devetdeset.«

»Nima samodejnega izklopa?«

»Ne, nima. Zgrajen je bil, preden so sprejeli takšen predpis. Dandanes se zvezna vlada vtika v vse reči, kajne? FBI odpira pošto, CIA prisluškuje prekletim telefonom ... kar pogledjte, kaj se je zgodilo tistemu Nixonu. Mar ni žalostno?

Ampak, če boste redno prihajali sem dol in preverjali tlak, bo vse v redu. In zapomnite si, da boste tiste vode vklapljali in izklapljali v vrstnem redu, kot bi rad Ullman. V nobeni od sob ne bo več kot sedem nad ničlo, če ne bo neverjetno tople zime. Vi pa boste lahko imeli v svojem stanovanju, kolikor boste želeli.«

»Kaj pa vodovod?«

»Ja, ravno sem hotel še o tem. Greva tjale, skozi tisti obok.«

Vstopila sta v dolg, pravokoten prostor, zdelo se je, da se razteza kilometre daleč. Watson je potegnil za vrstico in prižgala se je ena sama petinsedemdesetvatna žarnica, ki je območje, kjer sta stala, osvetlila z neprijetnim, migetajočim sijem. Naravnost je bilo dno jaška za dvigalo, na debelo namaščeni kabli so se spuščali do škripčevja, ki je imelo v premeru nekaj manj kot sedem metrov, in do z mastjo premazanega motorja. Vsepovsod so bili časopisi, v svežnjih, prevezanih z vrstico in v škatlah. Druge kartonske škatle so bile označene z napisi *Poročila* ali *Računi* ali *Potrdila – SHRANI!* Vonjalo je po postanem in plesni. Nekatero škatle so že razpadale, da so se porumenele tanki listi, stari najmanj dvajset let, razsipali po tleh. Jack se je očarano razgledoval okoli. Tukaj je najbrž shranjena celotna zgodovina Overlooka, zakopana v te gnijoče škatle.

»To dvigalo je pravo sranje, kar se tiče vzdrževanja,« je povedal Watson in s palcem kazal nanj. »Vem, da Ullman podkupuje državnega inšpektorja z nobel večerjami, da za to kurčevo reč ni treba klicati mehanika.

No, tukaj je pa glavni vodovodni vozec.« Pred njima je bilo pet ogromnih cevi, vsaka od njih je bila ovita v izolacijo in povita s kovinskimi trakovi, tekle so naprej v temo in se izgubljale v daljavi.

Watson je pokazal na s pajčevino ovito polico ob jašku za inštalacije. Na njej je bilo veliko umazanih cunj in fascikel. »Tu so vsi načrti vodovne napeljave,« je rekel. »Mislim, da ne boste imeli težav, da bi kje puščalo – nikoli ni, ampak lahko se zgodi, da bi cevi zamrznile. To bi lahko preprečili samo tako, da bi pustili pipe čez noč čisto rahlo odprte, ampak v tej jebeni palači je več kot štiristo pip. Tisti zavaljeni peder bi kričal vse do Denverja, ko bi videl račun za vodo. Ni res?«

»Rekel bi, da je vaša analiza brez dvoma presenetljivo pronicljiva.«

Watson ga je občudujoče pogledal. »Povejte, vi ste čisto zares končali kolidž, kajne? Govorite kot iz knjige. Meni je to

všeč, dokler ni dečko eden tistih toplovodarjev. Mnogi med njimi so. Veste, kdo je zakuhal vse tiste nemire na kolidžih pred nekaj leti? Homiči so bili, da veste. Nepotešeni in se jim je utrvalo. Pravijo, da so se avtirali. Porka drek, res ne vem, kam gre ta svet.

Skratka, če bo kakšna cev zmrznila, se bo najverjetneje zgodilo tu, v tem jašku. Tukaj ni nobene kurjave, vidite. Če bi se zgodilo, uporabite tole.« Segel je v polomljen zabojček za pomaranče in izvlekel majhen plinski gorilnik.

»Preprosto odstranite izolacijo, ko najdete ledeni zamašek, in ogrejte cev. Ste me razumeli?«

»Ja. Kaj pa če cev zmrzne zunaj jaška?«

»To se ne bo zgodilo, če boste ravnali, kot je treba, in bo stavba ves čas ogrevana. Do ostalih cevi itak ne morete. Ne vznemirjajte se glede tega. Nobenih težav ne boste imeli. Mučno je tukaj spodaj. Povsod polno pajčevin. Meni je odvratno, prav zares.«

»Ullman mi je povedal, da je prvi hišnik pobil svojo družino in pihnil še sebe.«

»Ja, tisti Grady. Pravi podrepnik, to sem vedel tisti trenutek, ko sem ga zagledal. Kar naprej se je režal kot pes, ki iz kurnika krade jajca. Takrat so ta kraj ravno spravili v tek in ta kreten Ullman bi najel tudi bostonskega davitelja, če bi bil pripravljen delati za minimalno plačo. Našel jih je gozdni čuvaj narodnega parka; telefon ni delal. Vsi so bili zgoraj v tretjem nadstropju zahodnega krila, zmrznjeni. Žal mi je za obe punčki. Stari sta bili šest in osem. Sladki kot bombon. Uh, to je bilo res strašno sranje. Ta Ullman v mrtvi sezoni vodi neko letoviško beznico na Floridi, takrat je torej skočil na letalo do Denverja, potem pa je najel motorne sani, s katerimi se je pripeljal sem gor iz Sidewinderja, ker so bile ceste zaprte – s *sankami*, si lahko mislite? Na vse načine se je potrudil, da zgodba ni prišla v časopise. To mu je res uspelo, moram priznati. Nekaj je pisalo v *Denver Postu*, seveda je bila še osmrtnica v

tistem ušivem cajtngu doli v Estes Parku, to pa je bilo tudi vse. Pričakoval sem, da bo kakšen novinar izvohal zadevo in Gradyja izkoristil kot izgovor, da bi se razpisal o škandalih.«

»Kakšnih škandalih?«

Watson je skomignil. »Vsak večji hotel ima škandale,« je rekel. »Kot ima vsak večji hotel duha. Zakaj? Vraga, ljudje pridejo in odidejo. Včasih kakšen izdihne v svoji sobi, od infarkta ali kapi, kaj takega. Hoteli so polni praznovernih zgodbic. Nimajo trinajstege nadstropja ali sobe s številko trinajst, nimajo ogledal na zadnji strani vhodnih vrat, takšne stvari. Tudi letos, julija, smo izgubili eno gospo. Ullman je moral poskrbeti za to in lahko stavite, da se je potrudil po najboljših močeh. Zato mu plačujejo dvaindvajset tisočakov na sezono, in kolikor že mi gre na jetra ta mali klinec, ta denar si res zasluži. Kot bi ljudje prihajali sem gor samo zato, da se skozlajo, potem pa najamejo tipa, kot je Ullman, da počisti svinjarijo za njimi. No, na primer, ta ženska, klinčevih šestdeset jih je morala imeti – mojih let! – lase pa pobarvane na rdeče kot luč nad kurbiščem, joški so ji viseli do popka, ker ni nosila modrca, po nogah vsepovsod krčne žile, da so bile videti kot avtokarte, dragulji so ji v grozdih viseli z vratu, zapestij in ušes. Z njo je bil tisti dečko, ni jih imel več kot sedemnajst, z lasmi do riti in nabreklih šlicem na hlačah, kot bi si vanje natlačil časopisnega papirja. Tukaj sta bila en teden, morda deset dni, vsak večer pa sta ponovila isto vajo. Spodaj v salonu Kolorado sta se zadrževala od petih do sedmih, ona je srkala gin za ginom, kot bi se ga namenili naslednjega dne prepovedati, on pa je bil ves čas ob eni sami steklenici piva, pil je počasi, da bi trajala čim dlje. Ona je stresala šale in fore, on pa se je vsakokrat, ko je kakšno povedala, zarežal kot klinčeva opica s koticami ust na vrvicah. Čez nekaj dni pa je bilo vendarle opaziti, da se je vedno težje nasmehnil in bogve, kaj vse je moral razmišljati, da je do odhoda v posteljo svojega korenjaka spravil pokonci. In potem sta šla še na večerjo, on je hodil, ona pa se je le še

opotekala, pijana kot čep, veste; potem je ščipal natarice in se jim nasmihal, ko ni gledala. Vraga, celo stavili smo, kako dolgo bo zdržal.«

Watson je skomignil.

»Potem je nekega večera okrog desetih prišel dol in povedal, da se ‚njegova žena slabo počuti‘ – kar je pomenilo, da je obležala brez zavesti, kot vsako drugo noč, odkar sta bila tam – zato se je namenil po zdravilo za želodec. Odpeljal se je z majhnim porschejem, s katerim sta prišla, in takrat smo ga zadnjič videli. Naslednjega jutra je prišla dol in se delala, da ni nič, tekom dneva pa je postajala vse bolj bleda, gospod Ullman jo je nazadnje vprašal – zelo diplomatsko – če bi rada, da pokliče policijo, za vsak primer, če je imel kakšno manjšo prometno nesrečo ali kaj. Ona mu je nervozno odgovorila, da ne, ni treba, on je dober voznik in je nič ne skrbi, vse je pod nadzorom, vrnil se bo do večerje. Tako je okoli treh popoldne stopila v Kolorado in sploh ni šla na večerjo. Okoli pol enajstih zvečer je odšla gor v sobo in takrat smo jo zadnjič videli živo.«

»Kaj pa se je zgodilo?«

»Okrožni mrliški oglednik je rekel, da je po vsej pijači vzela še kakšnih trideset uspavalnih tablet. Njen mož se je prikazal naslednjega dne, neka velika advokatska živina iz New Yorka. Dobremu staremu Ullmanu jih je dobro napovedal. Tožil vas bom za to, tožil vas bom za ono, tako bom opravič z vami, da ne boste več našli čistih gat, take reči. Ampak Ullman je dober, ta klinec. Ullman ga je utišal. Najbrž je važiča vprašal, če bi rad, da se o njegovi ženi razpišejo newyorški časopisi: ‚Ženo znanega newyorškega bla bla našli mrtvo s polnim želodcem uspavalnih tablet po igrici *skrij klobaso* s fantom, ki bi ji lahko bil vnuk.‘«

Prometni policisti so našli porsche v Lyonsu za kioskom s hamburgeriji, ki je odprt celo noč, Ullman pa je po zvezah uredil, da so ga predali tistemu odvetniku. Potem sta se sku-

paj spravila na starega Archerja Houghtona, okrožnega mrliškega oglednika, da je spremenil poročilo in zapisal, da je šlo za nenadno naravno smrt. Srčni infarkt. In stari Archer se zdaj vozi s chryslerjem. Saj mu ne zavidam. Človek mora vzeti, če se mu ponuja, še zlasti, če je že v letih.«

Spet robček. Useknil se je. Pogledal. In ga skril.

»In kaj se je zgodilo potem? Kakšen teden kasneje je tista neumna pička od sobarice, Delores Vickery, zakričala na ves glas med čiščenjem sobe, v kateri sta bila prej tista dva, in se onesvestila na licu mesta. Ko je bila spet pri sebi, je rekla, da je videla mrtvo žensko v kopalnici, kako gola leži v kadi. ‚Njen obraz je bil čisto vijoličast in napihnjen,‘ je rekla, ‚in potem se je zarežala vame.‘ Ullman ji je dal dva tedna odpovednega roka in jo brcnil ven. Rekel bi, da je v hotelu umrlo kakšnih petinštirideset ljudi, odkar ga je leta 1910 odprl moj stari oče.«

Prebrisano je pogledal Jacka.

»Veste, kako je šla večina? Srčni infarkt ali kap jih je, medtem ko so natepavali žensko, ki je bila z njimi. Takšni letoviški hoteli so namreč polni starcev, ki si hočejo še zadnjikrat privoščiti. Pridejo sem gor v planine in si domišljajo, da so spet stari dvajset let. Včasih se je kakšna stvar tudi razvedela, vsi upravniki niso bili tako spretni kot Ullman, ki zna urediti, da ne pride v časopise. Overlook ima slab sloves, to drži. Vendar ima tudi tisti klinčevi Biltmore v New Yorku podobnega, če vprašate prave ljudi.«

»Duhov pa nima?«

»Gospod Torrance, tukaj delam že vse življenje. Tukaj sem se igral že kot otrok, nič starejši od vašega na tisti sliki v vaši denarnici, ki ste mi jo pokazali. In do zdaj nisem videl še nobene prikazni. Če greste z mano nazaj, vam bom razkazal še lopo z orodjem.«

»Prav.«

Ko je Watson stegnil roko, da bi ugasnil luč, je Jack rekel:
»Veliko papirjev je tukaj.«

»Ah, kaj ne poveste! Zdi se, da za tisoč let nazaj. Časopisi in stari računi in potrdila in tovorni listi in bogve, kaj še vse. Moj oče jih je veliko spravil preč, ko smo imeli staro peč na drva, zdaj pa z njimi nimamo več kam. Enkrat bom moral najti kakšnega fanta, da jih bo spravil v Sidewinder in zažgal. Če bo Ullman odobril strošek. Najbrž bo, če bom dovolj pogosto omenjal podgane.«

»Torej so tu podgane?«

»Ja, nekaj jih je najbrž res. Nabavi sem pasti in strup, da ga boste nastavili tukaj in zgoraj na podstrešju, kot želi gospod Ullman. Dobro pazite na svojega fanta, gospod Torrance. Saj nočete, da bi se mu kaj zgodilo.«

»Ne, tega pa res nočem.« Iz Watsonovih ust ga nasvet ni zbedel.

Odšla sta do stopnic, kjer sta za trenutek obstala, da si je Watson spet obrisal nos.

»Tam boste našli orodje, ki ga potrebujete, in najbrž tudi takšno, ki ga ne, se mi zdi. In tam so še skodle. Vam je Ullman kaj omenil?«

»Ja, rad bi, da na novo prekrijem del zahodne strehe.«

»Od vas bo hotel, da zastonj postorite še marsikaj, ta debeli mali klinec, spomladi pa bo stokal, da niste dobro opravili svojega dela. Enkrat sem mu rekel, naravnost v obraz sem mu rekel ...«

Watsonove besede so potihnile v dobrohotno brundanje, ko sta se začela vzpenjati po stopnicah. Jack Torrance se je čez ramo še enkrat ozrl v nepredirno, po plesni zaudarjajočo temo in pomislil: če so bili kdaj kje duhovi, je to moralo biti tukaj. Pomislil je na Gradyja, ujetega v mehak, neizprosni sneg, in na to, kako se mu je v tej tišini strgalo, da je počenjal grozodejstva. So kričali? se je spraševal. Ubogi Grady, najbrž je čutil, kako je vsak dan bližje zavedanju, da zanj ne bo več pomladi. Ne bi smel biti tukaj. In ne bi smel izgubiti živcev.

Ko je šel za Watsonom skozi vrata, so mu besede odmevale v ušesih kot mrtvaški zvon, pospremil jih je oster tlesk – kot bi se prelomila minica v svinčniku. Moj bog, kako bi mu prijal požirek pijače. Tisoč njih.